بسم الله الرحمن الرحيم

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Genel Yayın No: **1780**
Cep Kitapları: **177**

Yayın Yönetmeni: **Dr. Fatih KURT**
Yayın Koordinatörü: **Bünyamin KAHRAMAN**
Hazırlayan: **Elif ERDEM**
Tashih: **Hasan ÖZTÜRK**
Grafik & Tasarım: **Ali YÜCEER**

Baskı: **İleri Basım Matbaacılık AŞ.**
B. Evler Mahallesi F. Çakmak 2 Caddesi
Güzelşehir Sitesi 22 Villa No: 1 ANP/22
Büyükçekmece/İstanbul
Tel: (0 212) 454 35 10

1. Baskı, İstanbul 2020

ISBN: 978-605-7751-74-4
2020-34-Y-0003-1782
Sertifika No: 12930

Eser İnceleme Komisyonu Kararı: **22/04/2020/15**

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Tel: (0 312) 295 72 93 - 94 Faks: (0 312) 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

40 Hadiste Sorumluluk Bilinci

ÖN SÖZ

Sorumluluk, insanın hayatına yön veren, onu amaçsız yaşamaktan kurtaran bir rehberdir. Her ne kadar sorumluluk sahibi olma duygusu insanın fıtratında varsa da bunun körelmesi ya da geliştirilmesi insanın elindedir. Sorumluluk duygusu gelişmiş kişiler, sahip olduğu nimetlerle birlikte bazı vazifeleri de yüklenmek, kazandıkları birtakım haklarla beraber sorumluluklar da taşımak durumunda olduklarının farkındadır. Üstlerine düşeni yerine getirdikçe mutlu ve huzurlu olurken, yerine getirmedikleri her mesuliyet, onları derin bir huzursuzluğa sevk eder.

İnsan öncelikle kendisini yoktan var eden Allah'a karşı sorumludur. Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle yaşamak, kişinin Allah'tan geldiğinin, O'na ait olduğunun ve nihayetinde O'na döneceğinin farkında olmasıdır. Ne zaman ve

nerede olursa olsun her şeyi gören, duyan ve bilen Allah'ın kendisiyle beraber olduğunu hatırında tutmasıdır. Bu bilinçle hayatına yön vermesi, attığı her adımı bu şuurla atmasıdır.

İnsanın aynı zamanda kendisine, ailesine, akrabalarına, topluma, içinde yaşadığı canlı ve cansız çevreye karşı da sorumlulukları vardır. Bu görev alanı öncelikle kişinin kendisinden başlar. İnsan, bedeninin ve ruhunun ihtiyacını karşılayarak kendisine gereken bakımı ve özeni göstermekle yükümlüdür. Aile bireylerinin ihtiyaçlarını gidermek, mutluluklarını ve hüzünlerini paylaşmak, onların eğitim, barınma, giyim ve yeme-içme gibi maddî ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra onlara duygusal ve ruhsal destek sunmak, iyi davranmak ve güzel ahlâk aşılamak her bireyin sorumluluğudur.

Sorumluluğun diğer halkalarında akrabalar ve komşular vardır. Allah Teâlâ, akrabalık ve komşuluk bağlarının canlı tutulmasına özen göstermemizi emretmiştir. Ayrıca mümin; toplumun maddi ve manevi anlamda ilgi ve

desteğe muhtaç kesimleri olan dullar, yetimler, öksüzler, kimsesizler ve mülteciler ile ilgilenmekle de yükümlüdür.

Sorumluluğun bir diğer yönünü ise insanın içinde yaşadığı tabiata karşı görevleri oluşturur. Bitkiler, hayvanlar ve diğer canlılarla ortak yaşam alanı olan tabiatta mevcut dengeyi korumak, yeryüzünün şerefli halifesi olan insanın vazifesidir. Nitekim Allah Teâlâ, insanın kâinattaki bütün varlıklara karşı merhamet ve iyilik üzerine kurulu bir ilişki tarzı geliştirmesini ister ve yarattığı muhteşem dengeyi koruması konusunda onu uyarır.

İnsan olmanın onurunu ve sorumluluğunu hayatının her anında yaşayarak gösteren ve bizlere eşsiz bir örneklik sunan Sevgili Peygamberimizin hadislerinden derlenen bu çalışma, hayatımızı hadisler ışığında yeniden değerlendirmek ve şekillendirmek için okurlarına fırsat sunmayı amaçlamaktadır.

« رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ: عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ، وَعَنِ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ».

"Üç grup insandan sorumluluk kaldırılmıştır: Uyanıncaya kadar uyuyandan, buluğa erinceye kadar çocuktan ve akıllanıncaya kadar akıl hastasından."

(Ebû Dâvûd, Hudûd, 17)

«إِنَّ اللّٰهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِى الْخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ».

"Allah, yanılarak, unutarak ve zor kullanılarak yaptıklarından dolayı ümmetimi sorumlu tutmaz."

(İbn Mâce, Talâk, 16)

«إِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِى كُلَّ شَىْءٍ حَدَّثَتْ بِهِ
أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَكَلَّمْ بِهِ أَوْ تَعْمَلْ».

"Yüce Allah, kalplerinden geçirip de dile getirmedikleri ve yapmadıkları şeylerden dolayı ümmetimi sorumlu tutmaz."

(Nesâî, Talâk, 22)

« أَلَا لَا يَجْنِى جَانٍ إِلَّا عَلَى نَفْسِهِ. وَلَا يَجْنِى وَالِدٌ عَلَى وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ عَلَى وَالِدِهِ...».

"Dikkat edin! Kişi ancak kendi işlediği suçtan sorumludur. Baba çocuğunun suçundan dolayı cezalandırılamaz. Çocuk da babasının suçundan dolayı cezalandırılamaz... "

(İbn Mâce, Menâsik, 76)

«مَنْ سَنَّ فِى الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أُجُورِهِمْ شَىْءٌ وَمَنْ سَنَّ فِى الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كُتِبَ عَلَيْهِ مِثْلُ وِزْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَىْءٌ ».

"Kim İslâm'da güzel bir işe öncülük eder ve kendisinden sonra bununla amel edilirse, kendisinden sonra o işi yapanlar gibi sevap alır. Üstelik onların sevaplarından da bir şey eksilmez. Kim de İslâm'da kötü bir davranışa ön ayak olur ve kendisinden sonra bununla amel edilirse, kendisinden sonra onu yapanlar gibi günah alır. Onların günahlarından da bir şey eksilmez."

(Müslim, İlim, 15)

كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَارِزًا لِلنَّاسِ، فَأَتَاهُ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ! مَا الْإِيمَانُ؟ قَالَ: «أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكِتَابِهِ وَلِقَائِهِ وَرُسُلِهِ وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ الْآخِرِ».

Bir gün Resûlullah (s.a.s.) insanların görebileceği bir yerde oturuyordu. Yanına bir adam geldi ve "Ey Allah'ın Resûlü, iman nedir?" diye sordu. Resûlullah şöyle buyurdu: "Allah'a, meleklerine, kitabına, O'na kavuşmaya ve peygamberlerine iman etmendir. (Aynı şekilde) öldükten sonra son dirilişe iman etmendir."

(Müslim, Îmân, 5)

«اَلإِيمَانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ وَقَوْلٌ بِاللِّسَانِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ».

"İman; kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve organlar ile amel etmektir."

(İbn Mâce, Sünnet, 9)

«أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللهَ وَأَجْمِلُوا فِى الطَّلَبِ. فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِىَ رِزْقَهَا، وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا. فَاتَّقُوا اللهَ وَأَجْمِلُوا فِى الطَّلَبِ. خُذُوا مَا حَلَّ، وَدَعُوا مَا حَرُمَ».

"Ey insanlar! Allah'tan (hakkıyla) sakının ve (O'ndan) istekte bulunurken güzel davranın. Hiç kimse (Allah'ın kendisine takdir ettiği) rızkı -geç de olsa- elde etmeden ölmeyecektir. Öyleyse Allah'tan (hakkıyla) sakının ve (O'ndan) istekte bulunurken güzel davranın. Helâl olanı alın, haramdan sakının!"

(İbn Mâce, Ticâret, 2)

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ
وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ،
وَالْحَجِّ ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ».

"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak."

(Buhârî, Îmân, 2)

«تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا:
كِتَابَ اللّٰهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ ».

"Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmayacaksınız: Allah'ın Kitabı ve Peygamberinin sünneti."

(Muvatta', Kader, 3)

«نَضَّرَ اللهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَ، فَرُبَّ
مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ ».

"Allah, bizden bir söz işitip, onu işittiği gibi (başkasına) ulaştıran kişinin yüzünü ak etsin. Kendisine (bilgi) ulaştırılan nice kimseler vardır ki onu işiten (ve kendisine aktaran) kimseden daha kavrayışlıdır."

(Tirmizî, İlim, 7)

« عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ أَنَّ النَّبِيّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الدِّينُ النَّصِيحَةُ» قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: «لِلّٰهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ».

Temîm ed-Dârî anlatıyor: Hz. Peygamber (s.a.s.) "Din samimi olmaktır." buyurdu. Biz "Kime karşı?" diye sorduk. Bunun üzerine o, "Allah'a, kitabına, Resûlü'ne, Müslümanların idarecilerine ve bütün Müslümanlara (karşı samimi olmaktır)." buyurdu.

(Müslim, Îmân, 95)

«اتَّقِ اللهَ حَيْثُمَا كُنْتَ، وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ».

"Nerede olursan ol, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlâka uygun biçimde davran!"

(Tirmizî, Birr ve sıla, 55)

« لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ».

“Sizden biriniz kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 59)

«الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ النَّاسُ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ».

"Müslüman, dilinden ve elinden insanların selâmette olduğu kişidir. Mümin ise insanların canları ve malları konusunda (kendilerine zarar vermeyeceğinden) emin oldukları kişidir."

(Nesâî, Îmân, 8)

«اِضْمَنُوا لِى سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ، أَضْمَنْ لَكُمْ الْجَنَّةَ، اصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ، وَأَدُّوا إِذَا اؤْتُمِنْتُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ».

"Kendi adınıza altı şeyi bana garanti edin, ben de size cenneti garanti edeyim: Konuştuğunuzda doğru söyleyin, söz verdiğinizde yerine getirin, size (bir şey) emanet edildiğinde onun gereğini yapın, namusunuzu muhafaza edin, gözlerinizi (bakılması yasak olandan) çevirin ve ellerinize sahip olun."

(İbn Hanbel, V, 323)

«الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ».

“Kişi dostunun dini üzeredir. Bu yüzden sizden biri kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin.”

(Tirmizî, Zühd, 45)

«لَا تَكُونُوا إِمَّعَةً تَقُولُونَ: إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَحْسَنَّا، وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْنَا، وَلٰكِنْ وَطِّنُوا أَنْفُسَكُمْ، إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَنْ تُحْسِنُوا، وَإِنْ أَسَاءُوا فَلَا تَظْلِمُوا».

"'İnsanlar iyilik yaparlarsa biz de iyilik yaparız, zulmederlerse biz de zulmederiz.' diyen zayıf karakterli kimseler olmayınız. Bilâkis iyilik yaptıklarında insanlara iyilik yapmayı, kötülük yaptıklarında ise onlara zulmetmemeyi içinize (bir ilke olarak) yerleştiriniz."

(Tirmizî, Birr ve sıla, 63)

« إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ...».

"Allah, her işte ihsanı (güzel davranmayı) emretmiştir..."

(Tirmizî, Diyât, 14)

«كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَعَثَ أَحَدًا
مِنْ أَصْحَابِهِ فِى بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ: «بَشِّرُوا وَلَا تُنَفِّرُوا،
وَيَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا».

Resûlullah (s.a.s.) ashâbından birini
bir iş için gönderdiğinde şöyle derdi:
"Müjdeleyin nefret ettirmeyin; kolaylaştırın
zorlaştırmayın."

(Müslim, Cihâd ve Siyer, 6)

«سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللهِ؟ قَالَ: «الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا» قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: «ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ» قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: «ثُمَّ الْجِهَادُ فِى سَبِيلِ اللهِ».

(Abdullah b. Mes'ûd şöyle dedi): Resûlullah'a (s.a.s.), "Amellerin Allah katında en güzeli hangisidir?" diye sordum. "Vaktinde kılınan namaz." buyurdu. "Sonra hangisidir?" dedim, "Sonra, anne babaya iyilik yapmak." buyurdu. "Sonra hangisidir?" deyince, "Sonra, Allah yolunda cihat etmek." buyurdu.

(Müslim, Îmân, 139)

« فَلَا تَفْعَلْ صُمْ وَأَفْطِرْ، وَقُمْ وَنَمْ، فَإِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِزَوْرِكَ عَلَيْكَ حَقًّا».

(Hz. Peygamber, sürekli olarak gündüzleri oruç tutup geceleri namaz kıldığını öğrenince Abdullah b. Amr'a şöyle dedi): "Böyle yapma. Bazen oruç tut, bazen tutma! Gecenin bir kısmında ibadet et, bir kısmında ise uyu! Çünkü vücudunun sende hakkı var, gözünün sende hakkı var, eşinin sende hakkı var, misafirinin sende hakkı var.

(Buhârî, Savm, 54)

« أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا، وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا...».

"Dikkat edin! Sizin hanımlarınız üzerinde hakkınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır."

(Tirmizî, Radâ', 11)

«أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ».

“Çocuklarınıza ikramda bulunun; onlara güzel terbiye verin.”

(İbn Mâce, Edeb, 3)

«كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ».

"Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter."

(Ebû Dâvûd, Zekât, 45)

«يَدُ الْمُعْطِى الْعُلْيَا، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ: أُمَّكَ، وَأَبَاكَ،
وَأُخْتَكَ، وَأَخَاكَ، ثُمَّ أَدْنَاكَ، أَدْنَاكَ».

"Veren el üstündür. Vermeye, geçimini sağlamakla yükümlü olduğun kimselerden başla. Annene, babana, kız ve erkek kardeşlerine yardım et, sonra yakınlık durumuna göre devam et."

(Nesâî, Zekât, 51)

«قَالَ اللهُ تَعَالَى: أَنَا الرَّحْمٰنُ وَهِىَ الرَّحِمُ شَقَقْتُ لَهَا اسْمًا مِنَ اسْمِى، مَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَتَتُّهُ».

"Yüce Allah şöyle buyurur: 'Ben Rahman'ım, o (akrabalık bağlarının adı) da rahimdir. Ona kendi isimimden türeyen bir isim verdim. Onunla ilişkiyi sürdürenle ben de ilişkimi sürdürür, onunla ilişkiyi kesenle ben de ilişkimi keserim.'"

(Ebû Dâvûd, Zekât, 45)

«مَا يُؤْمِنُ مَنْ بَاتَ شَبْعَانَ وَجَارُهُ طَاوٍ إِلَى جَنْبِهِ».

"Yanı başındaki komşusu açken tok yatan kimse, iman etmemiştir."

(İbn Ebî Şeybe, Musannef, Îmân ve rü'yâ, 6)

«لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سِتُّ خِصَالٍ: يَعُودُهُ إِذَا مَرِضَ، وَيَشْهَدُهُ إِذَا مَاتَ، وَيُجِيبُهُ إِذَا دَعَاهُ، وَيُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ، وَيُشَمِّتُهُ إِذَا عَطَسَ، وَيَنْصَحُ لَهُ إِذَا غَابَ أَوْ شَهِدَ».

"Müminin mümin üzerinde altı hakkı vardır: Hastalandığında onu ziyaret eder, öldüğünde cenazesinde bulunur, kendisini davet ettiğinde davetine icabet eder, onunla karşılaştığında selâm verir, aksırdığında ona hayır duada bulunur, varlığında ve yokluğunda onun için samimi davranır."

(Tirmizî, Edeb, 1)

«خَيْرُ بَيْتٍ فِى الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ.
وَشَرُّ بَيْتٍ فِى الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ».

"Müslümanlar arasında en hayırlı ev, içinde kendisine iyi davranılan bir yetimin bulunduğu evdir. Müslümanlar arasında en kötü ev ise içinde kendisine kötü davranılan bir yetimin bulunduğu evdir."

(İbn Mâce, Edeb, 6)

«مَنِ اسْتَعَاذَ بِاللهِ فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَ بِاللهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ، وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا [تُكَافِئُونَهُ] فَادْعُوا لَهُ حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ».

"Allah için size sığınan kimseye sığınak olun. Allah için isteyen kimseye verin. Sizi davet edene icabet edin, size bir iyilik yapana karşılığını verin. Eğer onun karşılığını verecek bir şey bulamazsanız, karşılıkta bulunduğunuza kanaat getirinceye kadar ona dua edin."

(Ebû Dâvûd, Zekât, 38)

«إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ، وَوَأْدَ الْبَنَاتِ، وَمَنْعًا وَهَاتِ. وَكَرِهَ لَكُمْ ثَلَاثًا قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ».

"Şüphesiz Yüce Allah, annelere hürmetsizlik etmeyi, kız çocuklarını diri diri gömmeyi ve keyfî emir ve yasaklar koymayı size haram kılmıştır. Sizin için üç şeyi de çirkin görmüştür: Dedikodu, anlamsız çok soru sormak ve malı zayi etmek!"

(Müslim, Akdiye, 12)

«إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَجَسَّسُوا، وَلَا تَنَافَسُوا، وَلَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَكُونُوا، عِبَادَ اللهِ! إِخْوَانًا».

"Zandan sakının! Zira zan, sözün en yalanıdır. Birbirinize kulak misafiri olmaya çalışmayın, birbirinizin özel hâllerini araştırmayın, birbirinizle üstünlük yarışı içine girmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize kin beslemeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun!"

(Müslim, Birr ve sıla, 28)

« عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ» . قَالُوا: «يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا هُنَّ» قَالَ: «الشِّرْكُ بِاللهِ ، وَالسِّحْرُ ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِى حَرَّمَ اللهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ، وَأَكْلُ الرِّبَا ، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ ، وَالتَّوَلِّى يَوْمَ الزَّحْفِ ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ ».

Hz. Peygamber (s.a.s.) "Yedi helâk ediciden sakının!" buyurdu. Sahâbîler, "Yâ Resûlallah! Bunlar nelerdir?" diye sordular. Resûlullah şöyle cevap verdi: "Allah'a şirk koşmak, büyü yapmak, Allah'ın haram kıldığı bir canı haksız yere öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, savaş meydanından kaçmak ve zinadan uzak duran, hiçbir şeyden haberi olmayan mümin kadınlara zina isnad etmektir."

(Buhârî, Hudûd, 44)

«كُلُّ سُلَامَى عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ ، يُعِينُ الرَّجُلَ فِى دَابَّتِهِ يُحَامِلُهُ [عَلَيْهَا] أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ ، وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ وَكُلُّ خَطْوَةٍ يَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ ، وَدَلُّ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ ».

"Vücuttaki bütün eklemler için her gün sadaka vermek gerekir. Bineğine binmek isteyen kişiye yardım etmek veya eşyasını bineğine koyuvermek sadakadır. Güzel söz ve namaza giderken atılan her adım sadakadır. Yol göstermek sadakadır."

(Buhârî, Cihâd, 72)

«كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، فَالْإِمَامُ رَاعٍ ، وَهُوَ
مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ فِى أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ
عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالْمَرْأَةُ فِى بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِىَ
مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا ، وَالْخَادِمُ فِى مَالِ سَيِّدِهِ (رَاعٍ) ،
وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ».

"Hepiniz birer çobansınız/sorumlusunuz ve hepiniz yönettiklerinizden mesulsünüz. Devlet başkanı bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin beyi bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin hanımı da bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Hizmetçi de efendisinin malı üzerinde bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür."

(Buhârî, İstikrâz, 20)

« فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَىْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ ».

"Size bir şeyi yasakladığım zaman ondan kaçının. Bir şey emrettiğim zaman gücünüzün yettiği ölçüde onu yerine getirin."

(Buhârî, İ'tisâm, 2)

«مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذٰلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ».

"İçinizden biri bir kötülük görürse onu eliyle, buna gücü yetmezse diliyle değiştirsin; buna da gücü yetmezse kalbiyle (ona karşı kin ve nefret beslesin). Bu ise imanın asgari gereğidir."

(Müslim, Îmân, 78)

مَرَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَعِيرٍ قَدْ لَحِقَ ظَهْرُهُ بِبَطْنِهِ فَقَالَ: «اتَّقُوا اللهَ فِى هَذِهِ الْبَهَائِمِ الْمُعْجَمَةِ فَارْكَبُوهَا وَكُلُوهَا صَالِحَةً».

Resûlullah (s.a.s.) açlıktan karnı sırtına yapışmış bir deveye rastladı ve şöyle dedi: “Bu dilsiz hayvanlar hakkında Allah’tan korkun! Binmeye elverişli hâllerinde onlara binin; yemeye elverişli hâllerinde ise onları yiyin.”

(Ebû Dâvûd, Cihâd, 44)

«اِتَّقُوا الْمَلَاعِنَ الثَّلَاثَةَ الْبَرَازَ فِى الْمَوَارِدِ وَقَارِعَةِ الطَّرِيقِ وَالظِّلِّ».

"Lânete sebep olan şu üç şeyi yapmaktan; su kaynaklarına, yol ortasına ve gölgelik yerlere abdest bozmaktan sakının."

(Ebû Dâvûd, Tahâret, 14)

